

dient que Pla és el gran escriptor-narrador de la quotidianitat, una quotidianitat que és recercada constantment i que es converteix en el mòbil inescotable de la seva obra. Diríem que l'obra planiana no és sinó això: la constant i cíclica lluita per a dibuixar tots els aspectes de la realitat diària, sense deixar-ne cap, si és humanament possible. Així Pla s'endeuina com l'escriptor que fa el relat s'iguali a la vida i, encara més, en alguns aspectes la seva producció literària és la història de la seva vida, de tal manera que vida i obra s'identifiquen perquè, per a Pla, el fet de narrar equival al fet de viure, com la Scherezada de **Les mil i una nits**.

Per tant, podem concloure que totes les afirmacions sobre la seva ideologia estaran estretament relacionades amb el fet que ell parteix sempre de la naturalesa de les coses i dels homes, en definitiva, de l'essència de la vida mateixa.

La seva imatge del món no es presenta d'una forma organitzadora. Ell és un vitalista i, com a tal totes les seves vivències estan sotmeses al caprici no sempre sistemàtic d'una natura desordenada. És també un materialista —ni irracionalista ni idealista—, simplement un home que viu d'acord amb el que ell anomena «sentit comú», i un tradicionalista que no creu amb el progrés perquè tot passa i retorna a la terra. En un assaig titulat «Per què sóc conservador» diu: «Si el diner es volatilitza i les dones passen i els homes s'esbraven i tendeixen al repapieig; si l'equilibri microbià de la nostra vida és tan precari i incert, si tot, pel mer fet d'existir, està destinat a la destrucció i la ruïna, si de tantes coses bones a penes n'existeix al record, i, de les més belles, ni el record no n'existeix, si tot passa avall per la cantonada de la figacitat i de l'oblit... ¿com és possible de sospitar que hom pugui deixar d'ésser conservador?».

I, en conseqüència, és un escèptic i un pessimista, perquè sap prou bé i afirma que la petitesa de l'home s'ha de projectar en les utopies, i que el fracàs d'aquestes aboca l'home a la frustració i a la solitud, l'única companya de l'individu. Aquesta és la causa de l'individualisme que regeix la ideologia de Pla.

Heus aquí, doncs, com darrera de les vivències quotidianes presentades en la seva obra, s'hi amaga una «filosofia» feta de pensaments i experiències que tenen com a base el reconeixement de la pròpia limitació, ja que és justament en aquesta limitació on l'home pot trobar la felicitat: «Només les coses temporals, limitades, col·locades dintre el relatiu són positives i vitals».

L'OBRA DE PLA: «UNES VASTES MEMÒRIES»

En l'àmplia obra de J. Pla podem distingir-hi tres etapes, deixant de banda els anys de la seva vida immediatament anteriors, els anys d'infància i adolescència que consigna a **Quadern gris** i a

Girona. La primera etapa (dèl 1919 al 1939) és l'etapa que correspon als anys en què Pla viu fora de Catalunya. Pla es lliura a la creació literària sense cap objectiu ulterior.

Va entrar de periodista al diari «Las Noticias», i uns quants mesos abans havia col·laborat a «L'Instant», tot i que els seus primers articles periodístics s'havien publicat bastants anys enrera a «Baix Empordà». Després d'aquestes primers anys viatja a París, primer, després a Madrid, i també a Itàlia, a Viena, a Alemanya, Anglaterra, Suècia, Turquia, Rússia, etc.; és quan treballa pel diari «La Publicidad» fins que aquest es catalanitzava i ell també, aleshores, envia els seus articles en català. Va col·laborar, a més, a «D'ací d'allà», «La Revista», «La Veu de Catalunya», etc. La seva prosa, en aquell temps, va començar a sobtar i fins a escandalitzar: era una prosa natural i senzilla que s'oposava totalment a la prosa noucentista.

La segona etapa (del 1939 al 1953) és una etapa costumista, descriptiva, purament anecdòtica. La producció, en els primers anys, és en castellà —per raó de les circumstàncies en la immediata potguerra: són els anys de les seves col·laboracions a la revista «Destino»

Van ser potser els traumes de la guerra els que van determinar-lo a romandre a Llofríu i a mantenir una actitud oberta a favor dels aliats? La resposta no s'ha trobat encara ni la va donar mai Pla en els seus escrits. El cas és que la vida retirada que va portar va afavorir la producció de la seva extensa obra. **Un senyor de Barcelona** i **El carrer estret** són dues de les poques novel·les que va escriure que pertanyen a aquest període.

I a partir més o menys de l'any 53 Pla inicia una tercera etapa en la qual domina la voluntat d'historiar la seva època, l'actitud memorialista en funció d'unes necessitats col·lectives. Inicia

també la reordenació i edició de les seves **Obres Completes**.

Observem, així com l'obra de J. Pla és el reflex de la seva trajectòria vital, el document més fidel d'un temps i d'un país.

UNA OBRA, UN ESTIL

Un dels màxims desigs de Pla era fer entenedora la seva prosa. Aquest és el motiu pel qual la seva obra és plena de naturalitat, de frases sintàcticament senzilles —coordinades o juxtaposades—, de mots familiars i precisos... I aquest és el motiu que ha fet que J. Pla aconseguís un gran èxit popular.

El seu estil és clar i diàfan gràcies a l'ús adequat dels adjectius. Josep Pla deia que escriure «és un ofici que consisteix a lligar graciosament substantius i adjectius», i a partir d'aquí ell sabé crear tot un entorn ambiental basat en la plasticitat i la sensualitat d'adjectius, imatges, metàfores, etc., a través dels quals descobreix i configura el món. Els adjectius són, sovint, cromàtics, a vegades referits a les sensacions que provenen de l'olfacte, o adjectius que desvetllen la ironia tan característica en el Pla home i escriptor.

JOSEP PLA I EL PAÍS

És indubtable que Pla fou un gran co-neixedor del seu país, i no només de l'Empordà o del Baix Empordà, com han volgut creure els que l'han titllat de localista, sinó també de tots els pobles que conformen la terra de llengua catalana (la Catalunya Vella i la Nova, Mallorca, València i el Rosselló), perquè —ell mateix deia— «formen un dels conjunts europeus més unificats». I és que els homes i dones d'aquestes terres estan units no per raons superficials, anecdòtiques o folklòriques, «estan units per una mateixa concepció de la vida, per la idèntica significació que tenen les nostres paraules quan es tracta de coses bàsiques».

J. P.

Mas Pla, gener, 1963.